DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 30 november 1995 *

I mål C-134/94,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Tribunal Superior de Justicia de Canarias (Spanien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Esso Española SA

och

Comunidad Autónoma de Canarias,

angående tolkningen av artiklarna 3 c, 5, 6, 30, 36, 52, 53, 56, 85 och 102.1 i EG-fördraget,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av G. Hirsch, tillförordnad avdelningsordförande, samt G.F. Mancini, F.A. Schockweiler, P.J.G. Kapteyn (referent) och H. Ragnemalm, domare,

* Rättegångsspråk: spanska.

generaladvokat: G. Cosmas,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Comunidad Autónoma de Canarias, genom Manuel Aznar Vallejo, advokat i Letrado,

— Förenade konungarikets regering, genom J.E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, i egenskap av ombud, och P. Duffy, barrister,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom Blanca Rodríguez Galindo, vid rättstjänsten, i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 28 september 1995 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Genom beslut av den 4 januari 1994, som inkommit till domstolen den 9 maj samma år, har Sala de lo Contencioso-Administrativo de Las Palmas vid Tribunal Superior de Justicia de Canarias med tillämpning av artikel 177 i EG-fördraget ställt tre frågor angående tolkningen av artiklarna 3 c, 5, 6, 30, 36, 52, 53, 56, 85 och 102.1 i EG-fördraget.

2 Dessa frågor har uppkommit inom ramen för en förvaltningsrättslig talan som aktiebolaget Esso Española (nedan kallat "Esso"), vilket är etablerat i Madrid, har väckt mot Comunidad Autónoma de Canarias om ogiltigförklaring av dekret 54/1992 av den 23 april 1992, som har antagits av Consejería de Industria, Comercio y Consumo del Gobierno de Canarias och som innebär att dekret 36/1991 av den 14 mars 1991 om godkännande av stadgan för grossistverksamhet med petroleumprodukter på Kanarieöarna ändras.

3 Genom dekret 54/1992 har artikel 14.2 i den nämnda stadgan ändrats så att det numera stadgas att samtliga aktörer måste säkerställa tankning på minst fyra av öarna i den kanariska ögruppen.

4 Den nationella domstolen undrar om ett sådant krav inte utgör en inskränkning i den fria etableringsrätt som slås fast i artiklarna 52 och 53 i fördraget. Eftersom den dessutom undrar om bestämmelsen är förenlig med artiklarna 3 c, 5, 6, 30, 85 och 102.1 i fördraget, har den nationella domstolen vilandeförklarat målet och överlämnat följande frågor till domstolen för förhandsavgörande:

"1) För grossister i petroleumprodukter som vill etablera sig inom en medlemsstats territorium ställer denna medlemsstat upp villkoret att de säkerställer leveranser på ett bestämt antal ställen så att tankning eller leveranstäckning inom hela det nationella territoriet säkerställs. Vid bedömningen av nedanstående frågor bör de problem som är av en art som är typisk för öar och som förekommer i vissa medlemsstater beaktas.

1 a) Utgör detta villkor en inskränkning som är oförenlig med gemenskapsrätten, närmare bestämt artikel 3 c, artikel 52 och artikel 53 i fördraget, i det att bestämmelsen förtar den ändamålsenliga verkan av fördragets bestämmelser om etableringsrätt och i det att den inte är 'objektivt nödvändig' för att uppnå det eftersträvade målet?

1 b) Utgör detta villkor en inskränkning som är oförenlig med fördragets bestämmelser om skyddet av den fria konkurrensen och som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och äventyra förverkligandet av de syften som har fastställts i fördraget vad gäller den inre marknaden, och vilken därmed, med beaktande av artikel 5 och artikel 6 i fördraget, faller under tillämpningsområdet för det förbud som stadgas i artikel 85, samt utgör den en överträdelse av artikel 102.1 i fördraget?

1 c) Utgör detta villkor en åtgärd med motsvarande verkan, i den mening som avses i artikel 30 i fördraget, vilken påverkar handeln mellan medlemsstaterna?

2) För det fall att det i den första frågan nämnda villkoret skall anses som en inskränkning i rätten till fri etablering, är då artikel 56 eller begreppet 'allmänt intresse' tillämpliga, och i så fall under vilka förutsättningar, på situationer som omfattas av principen om likvärdiga villkor för att få inleda och utöva näringsverksamhet samt faller därmed kontrollen av medlemsstaternas utrymme för eget skön under gemenskapens kompetens, eller kan den tvärtom utövas av de nationella domstolarna, varvid det i så fall är nödvändigt att känna till de tolkningskriterier som skall tillämpas på området?

3) Om det i den första frågan nämnda villkoret skall anses som en åtgärd med motsvarande verkan, står denna åtgärd i så fall i strid med rätten till fri rörlighet för varor eller kan den tvärtom anses som en inskränkning som med tillämpning av artikel 36 i fördraget, eller med tillämpning av rättspraxis angående den så kallade 'rule of reason', kan anses tillåten?"

Frågan om talan kan upptas till prövning

5 I sitt yttrande har kommissionen ifrågasatt om begäran om förhandsavgörande kan upptas till prövning på grund av att dekret 54/1992 har ogiltigförklarats genom ett annat domstolsbeslut.

6 I detta avseende skall det erinras om att den nationella domstolen, i skrivelse av den 15 juni 1994, som inkom till domstolen den 29 juni samma år, underrättade domstolen om att Esso hade inkommit med en handling till vilken det var bifogat en dom från Sala de lo Contencioso-Administrativo de Santa Cruz de Tenerife vid Tribunal Superior de Justicia de Canarias, genom vilken dekret 54/1992 och 36/1991 hade ogiltigförklarats. Esso begärde därför att den nationella domstolen skulle återta begäran om förhandsavgörande, vilket denna emellertid avslog med motiveringen att domstolens dom skulle komma att ha en stor betydelse inte bara för Kanarieöarna utan för hela det nationella territoriet.

7 Efter förfrågan från domstolen, som önskade få veta om inte förfarandet hade förlorat sitt syfte, har den nationella domstolen svarat att så inte var fallet och framfört en annan motivering. Den har för det första hävdat att den dom genom vilken ogiltigförklaring har skett har överklagats till Tribunal Supremo. Den har vidare understrukit att den dom genom vilken ogiltigförklaring har skett inte har sin grund i den gemenskapsrätt som berörs i detta mål. Slutligen har den påpekat att om motstridiga domar skulle meddelas, så kan ett överklagande för enhetlig rättspraxis ske till Tribunal Supremo.

8 Det framgår av detta svar att den nationella domstolen anser att en tolkning av gemenskapsrätten fortfarande är nödvändig för att den skall kunna avgöra målet.

9 Enligt domstolens fasta rättspraxis ankommer det endast på de nationella domstolar vid vilka ett mål har anhängiggjorts och vilka måste ta ansvar för de rättsliga beslut som skall fattas att, med beaktande av varje måls egenart, bedöma såväl vilket behov de har av ett förhandsavgörande för att kunna meddela dom som huruvida de frågor som den ställt till domstolen är relevanta (se exempelvis dom av den 6 juli 1995, BP Soupergaz, C-62/93, REG s. I-1907, punkt 10.

10 Domstolen skall således pröva de frågor som den nationella domstolen har ställt.

Den första frågan

11 Med hänsyn till de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen får de ställda frågorna i sak uppfattas som att de avser att utreda om artiklarna 3 c, 52 och 53, artikel 85 jämförd med artiklarna 5 och 6, artikel 102.1 och artikel 30 i EG-fördraget hindrar en bestämmelse genom vilken regionala myndigheter, vilka ansvarar för styrelsen av en ögrupp som utgör en del av en medlemsstats territorium, på grund av problem av en art som är typisk för öar, ålägger samtliga grossister i petroleumprodukter som vill utvidga sin verksamhet till denna del av medlemsstatens territorium att säkerställa tankning på ett bestämt antal av öarna i ögruppen.

Artiklarna 3 c samt 52 och 53 i fördraget

12 Det skall i detta avseende erinras om att artiklarna 52 och 53 utgör den konkreta tillämpningen av den grundläggande princip som slagits fast i artikel 3 c i fördraget och som innebär att gemenskapens verksamhet, för att uppnå de mål som anges i artikel 2, skall innefatta att hindren för fri rörlighet för personer avskaffas mellan medlemsstaterna.

13 Det skall vidare anmärkas att enligt fast rättspraxis kan fördragets bestämmelser om fri rörlighet inte tillämpas på verksamhet som till samtliga beståndsdelar är begränsad till en enda medlemsstats territorium, och att frågan huruvida så är fallet avgörs av den bedömning av fakta som den nationella domstolen skall göra (se särskilt dom av den 28 januari 1992, Steen, C-332/90, Rec. s. I-341, punkt 9).

14 I detta fall framgår det av beslutet att föra frågan vidare att sökandebolaget — vilket har grundats år 1967 i enlighet med spansk rätt, har sitt säte i Madrid och utövar sin verksamhet i Spanien — i målet vid den nationella domstolen har hävdat att den omtvistade bestämmelsen hindrar det från att utvidga sin verksamhet till Kanarieöarna, vilka utgör en del av Spaniens territorium.

15 Vidare står det klart att alla grossister i petroleumprodukter som önskar bedriva verksamhet på Kanarieöarna omfattas av den omtvistade bestämmelsen.

16 En sådan situation, vilken endast avser att ett företag med säte och verksamhet i en medlemsstat utvidgar sin verksamhet inom den medlemsstatens territorium, innefattar inte någon omständighet som har någon som helst beröringspunkt med de situationer som faller under gemenskapsrätten.

17 Den första frågan skall således besvaras på så sätt att artiklarna 3 c, 52 och 53 i fördraget inte är tillämpliga på en situation som är helt intern för en medlemsstat, såsom när ett företag som har sitt säte i en medlemsstat och där utövar sin verksamhet omfattas av en bestämmelse genom vilken regionala myndigheter, vilka ansvarar för styrelsen av en ögrupp som utgör en del av den medlemsstatens territorium, på grund av problem av en art som är typisk för öar, ålägger samtliga

grossister i petroleumprodukter som vill utvidga sin verksamhet till denna del av medlemsstatens territorium att säkerställa tankning på ett bestämt antal av öarna i ögruppen.

Artikel 85 jämförd med artiklarna 5 andra stycket och 6 i fördraget

18 Det skall, inför tolkningen av artiklarna 3 f, 5 andra stycket och 85 i fördraget, erinras om att artikel 85 i fördraget tagen för sig själv endast rör företags åtgärder och inte medlemsstaternas åtgärder i form av lag eller annan författning. Det framgår emellertid av fast rättspraxis från domstolen att artikel 85, jämförd med artikel 5 i fördraget, innebär att medlemsstaterna är skyldiga att inte, och detta inte ens i form av lag eller annan författning, vidta eller vidmakthålla åtgärder som kan förta den ändamålsenliga verkan av konkurrensreglerna för företag. Detta är enligt samma rättspraxis fallet när en medlemsstat påbjuder eller befrämjar konkurrensbegränsande samverkan som strider mot artikel 85 eller förstärker effekterna av sådan samverkan samt när den berövar sin egen normgivning dess offentliga karaktär genom att delegera ansvaret för beslut om ingripanden på det ekonomiska området till privata aktörer (se exempelvis dom av den 14 juli 1994, Peralta, C-379/92, Rec. s. I-3453, punkt 21).

19 I detta avseende skall det påpekas att beslutet att föra frågan vidare till domstolen inte innehåller någonting som visar att den aktuella bestämmelsen påbjuder eller befrämjar konkurrensbegränsande åtgärder eller att den förstärker effekterna av samverkan som redan äger rum.

20 Artiklarna 5 andra stycket och 85 kan således inte utgöra hinder mot en sådan bestämmelse.

21 Eftersom den nationella domstolen inte på något sätt har förklarat på vilket sätt den fråga som rör artikel 6 i fördraget är relevant, skall den inte prövas.

Artikel 102.1 i fördraget

22 I detta avseende är det tillräckligt att påpeka att det åtagande som medlemsstaterna har gjort i artikel 102.1 inte ger upphov till några rättigheter för enskilda som det åligger de nationella domstolarna att skydda (dom av den 15 juli 1964, Costa, 6/64, Rec. s. 1141).

Artikel 30 i fördraget

23 Det framgår av beslutet att föra frågan vidare att den omtvistade regionala bestämmelsen inte gör skillnad mellan produkterna beroende på deras ursprung och att den inte har till syfte att reglera handeln med dessa produkter mellan medlemsstaterna.

24 Även om grossister i petroleumprodukter i en bestämmelse åläggs att leverera till ett visst antal öar som utgör en del av en medlemsstats territorium, är effekterna av denna begränsning av dessa produkters fria rörlighet mellan medlemsstaterna alltför osäkra och indirekta för att den skyldighet som föreskrivs i bestämmelsen skall kunna anses vara av sådan karaktär att den utgör ett hinder mot handeln mellan medlemsstaterna (se den ovan nämnda domen Peralta, punkt 24).

25 Artikel 30 utgör således inte hinder mot en sådan bestämmelse.

26 Mot bakgrund av samtliga de överväganden som gjorts ovan, skall den första frågan besvaras på följande sätt:

— Artiklarna 3 c, 52 och 53 i fördraget är inte tillämpliga på en situation som är helt intern för en medlemsstat, såsom när ett företag som har sitt säte i en medlemsstat och där utövar sin verksamhet omfattas av en bestämmelse genom vilken regionala myndigheter, vilka ansvarar för styrelsen av en ögrupp som utgör en del av den medlemsstatens territorium, på grund av problem av en art som är typisk för öar, ålägger samtliga grossister i petroleumprodukter som vill utvidga sin verksamhet till denna del av medlemsstatens territorium att säkerställa tankning på ett bestämt antal av öarna i ögruppen.

— Varken artikel 85 jämförd med artikel 5 andra stycket eller artikel 30 i fördraget utgör hinder mot en sådan bestämmelse.

— Artikel 102.1 ger inte upphov till några rättigheter för enskilda som det åligger de nationella domstolarna att bevaka.

Den andra och den tredje frågan

27 Eftersom den andra och den tredje frågan endast behöver besvaras om bestämmelsen i fråga skulle anses som en inskränkning av den fria etableringsrätten eller som en åtgärd som har en med kvantitativa importrestriktioner motsvarande verkan, finns det inte skäl att besvara dem.

Rättegångskostnader

28 De kostnader som har förorsakats Förenade konungarikets regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttranden till

domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom sakens behandling i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på denna att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 4 januari 1994 förts vidare av Tribunal Superior de Justicia de Canarias — följande dom:

1) **Artiklarna 3 c, 52 och 53 i fördraget är inte tillämpliga på en situation som är helt intern för en medlemsstat, såsom när ett företag som har sitt säte i en medlemsstat och där utövar sin verksamhet omfattas av en bestämmelse genom vilken regionala myndigheter, vilka ansvarar för styrelsen av en ögrupp som utgör en del av den medlemsstatens territorium, på grund av problem av en art som är typisk för öar, ålägger samtliga grossister i petroleumprodukter som vill utvidga sin verksamhet till denna del av medlemsstatens territorium att säkerställa tankning på ett bestämt antal av öarna i ögruppen.**

2) **Varken artikel 85 jämförd med artikel 5 andra stycket eller artikel 30 i fördraget utgör hinder mot en sådan bestämmelse.**

3) Artikel 102.1 ger inte upphov till några rättigheter för enskilda som det åligger de nationella domstolarna att skydda.

Hirsch Mancini Schockweiler

Kapteyn Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 30 november 1995.

R. Grass G. Hirsch

Justitiesekreterare Tillförordnad ordförande på sjätte avdelningen